

Т. В. ЦИМБАЛ, д-р філос. наук, проф.
Криворізький національний університет

ПРОБЛЕМНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ФІЛОСОФІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЧАСУ

Серед різноманітних аспектів проблеми філософської освіти у вищих навчальних закладах негуманітарного профілю варто виділити два основних: чому навчати і як навчати студентів.

Суттєве скорочення обсягу годин, що виділяються на вивчення філософії призвело до необхідності перегляду тематичних планів та пошуку нових методів викладання. Враховуючи це, вважаємо необхідним, по-перше, відмовитися від історичного підходу до вивчення матеріалу курсу, адже досягнути весь філософський спадок за 36 годин аудиторних занять неможливо, а по-друге, визначити, що головними завданнями курсу є формування вміння виявляти та досліджувати найбільш глибокі проблеми, які постають сьогодні перед суспільством і людиною, осмислення існуючих варіантів їх вирішення та самостійний пошук нових оригінальних варіантів.

Акцентування принципу самостійності слідує з усвідомлення, того, що «філософія не є системою знань, яку можна було б передати іншим і тим самим навчити їх. ...Шлях філософії проходить крізь наші власні випробування, завдяки яким ми набуваємо унікальний досвід» [1]. Причому філософські проблеми є по суті вічними, такими, які не передбачають однозначного вирішення раз і назавжди, але знову постають у часопросторі епохи новими гранями. Саме таке розуміння завдань курсу філософії призводить до усвідомлення необхідності застосування проблемного підходу у викладанні. Стисло його сутність можна окреслити такими тезами:

- вивчення філософії передбачає послідовне використання проблемних ситуацій, пошук і вибір найбільш прийнятних шляхів вирішення останніх.

Проблемна ситуація – це усвідомлена задача, яка виникає через невідповідність наявного і необхідного для її вирішення знання. Проблемне навчання пропонує різноманітні можливості розв'язання задач і дозволяє використовувати основні поняття і категорії філософії;

- реалізація окресленого підходу можлива за умови наявності у студентів інтересу до поставленої проблеми і бажання брати участь у її вирішенні. Останнє спирається на використання особистісного підходу, який сприяє усвідомленню проблемної ситуації, виходячи з наявного рівня знань студента, та сприйняттю її як власної. Тим самим проблемний підхід дозволяє акцентувати роль антропологічної та аксіологічної складової в сучасній філософії;

- враховуючи, що філософські проблеми мають історичний характер, необхідно враховувати їх соціокультурні передумови, філософську передісторію та мету досліджень. Важливо навчити студентів розрізняти наукові і філософські проблеми, розуміти специфіку та стратегію філософських розмислів;

- особливу увагу необхідно приділяти логіці викладу матеріалу, з метою пробудження та утримання інтересу студентів, а також з метою навчання самостійному розмірковуванню, філософському мисленню, філософській рефлексії.

У процесі застосування проблемного методу викладач повинен ставити питання, які допомагають студенту самостійно формулювати філософську проблему, розкривати її сутність, спільно шукати шляхи вирішення проблем, формулювати висновки та прогнозувати соціокультурні наслідки певних філософських проектів.

Це реалізується в процесі проведення завчасно підготовлених дискусій, в ході яких окреслюються можливості вирішення філософської проблеми, а також за допомогою організації рольових ігор, які дозволяють зрозуміти світогляд та світовідчуття людини певної історичної епохи, певної культури.

Отже, використання проблемного методу у викладанні філософії дозволяє формувати й виховувати освічених, творчих особистостей, спеціалістів, що здатні гідно відповідати на виклики часу, обираючи дієві життєві стратегії та ухвалюючи нестандартні рішення.

Список літератури

1. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию? / М.К. Мамардашвили // М.: Прогресс-Культура, 1992. – 414 с.